

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 1999-2000

13 oktober 1999

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ALGEMEEN BELEID, FINANCIËN EN BEGROTING

Vraag om uitleg van de heer John Taylor tot de heer Patrick Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden, over de handelingsvrijheid van een ontslagnemende regering en de omschrijving van het begrip "afhandeling van de lopende zaken"

Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting

Woensdag 13 oktober 1999

VOORZITTER : De heer Marc van den Abeelen

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 11.05 uur.*

Vraag om uitleg van de heer John Taylor tot de heer Patrick Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden, over de handelingsvrijheid van een ontslagnemende regering en de omschrijving van het begrip 'afhandeling van de lopende zaken'

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Taylor tot de heer Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden, over de handelingsvrijheid van een ontslagnemende regering en de omschrijving van het begrip 'afhandeling van de lopende zaken'.

De heer Taylor heeft het woord.

De heer John Taylor : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, het is misschien al te vooruitziend om nu te debatteren over de afhandeling van de lopende zaken. Gezien de regels van ons systeem zijn een ontslagnemende regering en de onmogelijkheid van het parlement om te werken, nu wel heel ver af. Toch is het interessant om hierover, in een onverdachte periode als deze, een vraag te stellen, mede omwille van de daden van enkele ministers van vorige regeringen. Het loont de moeite om te bespreken hoe het parlement daar tegenover kan staan.

Na de verkiezingen is de regering ontslagnemend. Volgens artikel 73 van de bijzondere wet van 1980 tot hervorming van de instellingen, handelt een ontslagnemende regering zolang ze niet is vervangen, de lopende zaken af. Dat is zo omdat het Vlaams Parlement, tot op het moment dat het par-

lement na de verkiezingen opnieuw is samengesteld, geen volwaardige controle kan uitoefenen op de daden van de regering.

Er bestaat onduidelijkheid over wat er al dan niet moet worden verstaan onder 'afhandeling van de lopende zaken'. Niet zelden werden in zo een periode toch nog beslissingen genomen waarvan men zich kan afvragen of met de nodige schroom werd gehandeld. In bepaalde gevallen werden zulke beslissingen achteraf vernietigd door de Raad van State.

Ter illustratie verwijs ik naar het besluit van de Vlaamse regering van 12 juni 1995 houdende de organisatie van de OVAM en de regeling van de rechtspositie van het personeel. Vorige week heb ik de minister van Ambtenarenzaken hierover geïnterpeleerd. Soms werden op de valreep nog enkele topbenoemingen verricht. Als we sommige persberichten van deze zomer mogen geloven, zou onder andere de vorige minister van Onderwijs zich hieraan hebben bezondigd. Wellicht deden ook andere ministers dat ; ik wil hiermee niemand viseren.

Men kan zich afvragen of zo iets behoort tot de lopende zaken. Zeker is alvast dat dergelijke beslissingen, genomen in een schemerperiode, steeds de openbare diensten aanbelangen, en de werking van de diensten beïnvloeden. Vandaar dat ik over deze problematiek enkele vragen wens te stellen.

Mijnheer de minister-president, wat verstaat u onder het begrip 'afhandeling van de lopende zaken' ? Bestaan er in de regering richtlijnen terzake of heeft men daar al over nagedacht ? Is het de bedoeling om dat nog te doen ? Zal de regering richtlijnen uitwerken waaraan ze zich in die periode wenst te houden ?

In hoeverre kunnen in dergelijke omstandigheden door de ontslagnemende regering nog maatregelen worden genomen die de komende regering al te

Taylor

zeer binden ? Het gaat immers om een schemerperiode, waarin de oplettendheid ten opzichte van het handelen van de regering vermindert. Daardoor kunnen maatregelen worden genomen die op het eerste gezicht behoren tot de noodzakelijke routine, maar achteraf niet onbelangrijke engagementen blijken in te houden.

Acht u het mogelijk dat er in die periode nog topbenoemingen worden verricht of dat er personeelsstatuten van openbare instellingen worden goedgekeurd ? In welke mate wordt ernaar gestreefd dergelijke zaken in de toekomst te vermijden ?

De nieuwe regering en de nieuwe meerderheid zijn vastbesloten een nieuwe cultuur en een nieuwe manier van werken in te voeren. Is het niet belangrijk dat we voor zo een zaak, die vroeg of laat aanleiding geeft tot discussie en persberichten die de politiek – terecht of ten onrechte – geen deugd doen, met regering en parlement samen een modus vivendi uitwerken die richtinggevend kan zijn ? Welke ideeën wil de minister-president daarbij zelf inbrengen ?

De voorzitter : Minister-president Dewael heeft het woord.

Minister-president Patrick Dewael : Mijnheer de voorzitter, collega's, het lijkt surrealistisch om bij de start van een regeerperiode een vraag om uitleg te beantwoorden over een ontslagnemende regering. Ik begrijp echter dat de vraagsteller er behoefte aan heeft om het beeld van een ontslagnemende regering op te roepen. Hoop doet leven.

Maar alle gekheid op een stokje : op de laatste suggestie, een soort van samspraak tussen parlement en regering om regels vast te leggen, kunnen we onmiddellijk positief antwoorden. Het zal een commissie worden van stropers en boswachters, wetende dat sommige stropers kunnen evolueren tot boswachters. Alle wijsheid terzake kan worden gebundeld, zodat voor zo een periode op voorhand een zo groot mogelijke duidelijkheid wordt gecreëerd. Het is inderdaad beter om dit te doen bij het begin van een regeerperiode, dan het achteraf te moeten interpreteren.

Ik heb me niet ingelaten met het toetsen van het individuele gedrag van ministers aan de regels van de vorige regering. Dat zou maar worden uitgelegd als een daad van oude politieke cultuur. In concrete gevallen kan dit echter wel worden nagegaan. Dat lijkt me dan de taak van het parlement.

De vorige Vlaamse regering heeft in elk geval een mededeling van mijn voorganger goedgekeurd, waarin een aantal basisregels voor lopende zaken werden vastgelegd. Dat gebeurde op 26 januari. Op basis daarvan kan ik een aantal beginselen naar voor brengen als aanzet tot een discussie. Het gaat om evidente zaken, die volgens mij een eerste inbreng kunnen zijn voor zo een modus vivendi.

Wat onder afhandeling van lopende zaken moet worden verstaan, kan en moet in eerste instantie worden afgeleid uit de rechtspraak van hoven en rechtbanken en van de Raad van State. Deze laatste, tijdens de laatste dagen veel besproken, instelling kan en moet a posteriori de rechtsgeldigheid toetsen van beslissingen genomen in een periode van lopende zaken. Dit lijkt me een belangrijk punt.

Ten eerste horen het dagelijks beheer en het routinebeheer van de administratieve zaken die nodig zijn voor de werking van de overheid, thuis onder de gedragslijn 'afhandeling van lopende zaken'. Het staat buiten kijf dat dit daden zijn van dagelijks bestuur.

De daden van dagelijks bestuur werden door de Raad van State omschreven als 'die soort van regelmatig toevloeiende zaken waarvan de afhandeling, ook al kan bij de uitoefening ervan enige discretionaire bevoegdheid te pas komen, geen beslissing over de oriëntatie van het beleid onderstelt omdat het gaat over de gewone uitvoering of toepassing van in de wet, verordening of richtlijnen neergelegde verzoekschriften, zulks in overeenstemming met de gevestigde uitlegging van die voorschriften'.

Deze categorie kan worden omschreven als uitvoeringsbeslissingen van gewone routine, beslissingen die op een lager echelon werden genomen, voorbereidende handelingen, beslissingen die de voortzetting of het natuurlijk eindpunt zijn van een reeds lopende procedure of beslissingen tot vrijwaring van het vermogen van de overheid of de handhaving van de wettelijkheid en beslissingen in uitvoering van een strikt gebonden bevoegdheid. Hierover bestaat weinig discussie.

Ten tweede zijn er de spoedeisende zaken, ook al hebben ze enig politiek belang. Het zijn zaken die dringend moeten worden behandeld omdat bij ontstentenis van handelen de fundamentele belangen van de gemeenschap kunnen worden geschaad. Het is altijd belangrijk dat de dringende noodzaak voldoende wordt aangetoond. Die moet sterker zijn indien de zaak politiek belangrijk is. Hierover

Dewael

bestaat ook geen discussie. Het is wel belangrijk dat de handeling steeds voldoende kan worden gemotiveerd.

De derde categorie zijn de zaken waarvoor geen nieuw initiatief van de regering is vereist, en die met het oog op de continuïteit van het gezag door de uitvoerende macht moeten worden behandeld. Het gaat om beslissingen die niet van algemeen politiek belang zijn, maar de gewone routine toch overschrijden.

Ten eerste kunnen ze worden afgehandeld indien de procedure voor het nemen van de beslissing werd gestart vooraleer de periode van de lopende zaken in trad. Een tweede mogelijkheid is die van een procedure die niet overhaast werd gestart. Een derde voorwaarde is dat de eindbeslissing geen belangrijke of een nieuwe beleidskeuze mag inhouden. De vorige Vlaamse regering was het met deze indeling in essentie eens.

Er werd gevraagd in welke mate een ontslagnemende regering nog maatregelen kan nemen die een komende regering binden. Ik kom terug op de indeling die ik daarnet naar voren heb gebracht. Vanzelfsprekend kan een ontslagnemende regering geen maatregelen nemen die een belangrijke politieke weerslag hebben en door de volgende regering kunnen worden betwist. Toch heeft de regering de plicht de continuïteit van het bestuur en de fundamentele belangen van Vlaanderen veilig te stellen. Het nemen van bindende beslissingen in een periode van lopende zaken is niet uitgesloten zolang ze binnen de daarnet naar voren gebrachte grenzen blijven.

De derde vraag was of ik het mogelijk acht dat er nog topbenoemingen worden verricht in een dergelijke periode, en of personeelsstatuten van openbare instellingen nog mogen worden goedgekeurd. Ik kan enkel vaststellen dat de vorige regering zich had voorgenomen om alleszins in de periode van lopende zaken de grootst mogelijke terughoudendheid in acht te nemen inzake bevorderingen, benoemingen en besluiten die personeelswijzigingen tot gevolg hebben. Bovendien was afgesproken dat er geen enkele benoeming zou gebeuren tenzij die dringend was of het resultaat was van een procedure die in tempore non suspecto werd aangevat. De vorige Vlaamse regering had zich voorgenomen deze houding in acht te nemen.

Ik heb de beslissingen van de verschillende leden van de vorige regering niet aan deze principes ge-

toetst. Ik beschouw uw vraag trouwens veeleer als een verzoek om ons in de toekomst te confronteren met de keuze of we deze principes aanhouden en verder moeten verfijnen.

Op de laatste vraag antwoord ik dat ik bereid ben samen met het parlement van gedachten te wisselen over deze principes, zodat we dit tijdig in tempore non suspecto kunnen vastleggen. Uiteraard zullen we ze dan ook naleven wanneer we zo ver zijn.

De voorzitter : De heer Taylor heeft het woord.

De heer John Taylor : Mijnheer de minister-president, ik dank u voor uw duidelijk antwoord. Het bevredigt me in die zin dat u een onderscheid maakt tussen drie mogelijkheden. De vorige regeringen waren tot hetzelfde onderscheid gekomen.

Ondanks deze goede afspraken, bestaat er soms discussie over de vraag of beslissingen al dan niet in strijd met dit onderscheid werden genomen. Ik wil hier niet over oordelen, maar stel vast dat een aantal zaken in de pers ter sprake zijn gekomen. Ook in 1995 bestond hierover discussie.

Het zou dan misschien ook goed zijn om daar in het parlement samen met de regering over na te denken. We moeten nagaan hoe we deze principes kunnen verfijnen en tot meer duidelijkheid kunnen komen om in de toekomst dergelijke zaken te voorkomen.

De voorzitter : De heer Geysels heeft het woord.

De heer Jos Geysels : Mijnheer de voorzitter, ik wil niet in het debat interfereren. Ter informatie wil ik wel medelen dat de fractievoorzitters in het Uitgebreid Bureau de maanden voor de verkiezingen een uitgebreid debat hebben gevoerd met de vorige regering over de interpretatie en de timing van het begrip 'lopende zaken'.

Voor de interpretatie ging de Vlaamse regering oorspronkelijk immers uit van het principe 'voorzichtige zaken'. De Raad van State merkte op dat dit voorzichtig werd geformuleerd, maar juridisch op niets slaat. Dit is misschien wel een hard oordeel.

Ten tweede bestaat er een heel interessante literatuur over de timing bij het Uitgebreid Bureau. De verschillende fracties kunnen een aanzet geven om uw terechte bezorgdheden te operationaliseren, vooraleer de periode van voorzichtige of lopende

Geysels

zaken over vier jaar en een half aanbreekt, en niet vroeger.

De voorzitter : De heer Bossuyt heeft het woord.

De heer Gilbert Bossuyt : Ik vind het een goede zaak dat men hier nu over begint. Het tijdstip biedt de mogelijkheid wijze oplossingen te zoeken. We mogen niet vergeten dat we in een andere situatie zitten dan in het verleden : we hebben een legislatuurregering die haar bevoegdheden volledig behoudt tot aan het einde van haar mandaat.

Vroeger zijn in de rechtspraak en de gewoonte een aantal regels ontstaan die ongetwijfeld verdienstelijk zijn. We moeten deze discussie voeren. Het forum is voor mij minder belangrijk. De discussie werd aangevat door het Uitgebreid Bureau om vooraf duidelijke regels te bepalen. Op een bepaald ogenblik speelden we enkel nog met termen. De minister-president sprak van voorzichtige zaken om politieke redenen. Hij wilde de indruk geven dat de regering er nog was en volheid van bevoegdheden had. Het parlement wilde daarente-

gen aansluiten bij het gebruik dat vlak voor de verkiezingen geen beslissingen worden genomen die er enkel op gericht zijn de toekomst te beïnvloeden.

Het zou goed zijn de regels te verfijnen en een formule te vinden die aangepast is aan een legislatuurparlement. Er bestaat trouwens al heel wat op dit vlak. Heel sluitend zullen dergelijke regels nooit zijn. Bovendien spelen ook de discipline en de politieke omstandigheden een rol.

Zoals de heer Geysels al zei, werd het werk reeds aangevat en moeten we gewoon voortwerken. Ik wil voorstellen aan het Uitgebreid Bureau om de zaak eerst daar te bespreken, maar daarna moeten daarover hoe dan ook gesprekken worden gevoerd in het parlement.

De voorzitter : Het incident wordt gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 11.25 uur.*
